

Samtale med Ellen Boysen

Sissel Bakken

Noen her i landet har drevet med musikkterapi lenger enn de fleste av oss. Fem av disse – la oss kalle dem “pionérer”! – har i en årrekke hatt månedlige treff, der de har utvekslet verdifulle erfaringer og gitt hverandre gjensidig inspirasjon. *Musikkterapi* fikk lyst til å lære disse fem litt bedre å kjenne.¹ Derfor oppsøkte vi den første av dem, Ellen Boysen, i sitt vakre og meget spesielle hjem på Bygdøy. Huset ble bygget i 1820-årene og var opprinnelig portnerboligen til eiendommen *Christiansro*. Lavt under taket, sjarmerende og lunt, flygel og smijernsovn. Kobber, filleryer, malerier og antikviteter.

Det er over ett år siden Ellen Boysen feiret sin 70-års dag, men ikke desto mindre arbeider hun fremdeles to dager i uken med førskolebarn på Berg Gård – Sentralinstituttet for cerebral parese. Dit kjøres hun – og hentes – av sin mann, Kjell Boysen, som også i mange år (helt siden kort etter krigen) har vært sterkt engasjert i arbeidet for barn og voksne med cerebral parese.

Jeg tillater meg å “sakse” fra et intervju med Ellen Boysen i *Ullern Avis - Akersposten* fra september 1978. *LYSTEN DRIVER VERKET* lyder den treffende overskriften:

En kan nesten si at du er flasket opp på musikk?

Far spilte cello, mor sang, og alle mine søsken spilte et instrument, da vet du. Vi hadde et eget lite husorkester.

Du har ledet både pianoundervisning og musikalsk barnehage i mange år på Bygdøy. Pianoundervisningen i 40 år, barnehagen litt under 20. Men nå er det noe annet som opptar nær sagt all tid?

Jeg er jo ganske ivrig med musikkterapi på barn med cerebral parese. Selv hadde jeg en datter med dette handicapet som jeg var så heldig å få beholde i 7 år. Derfor har både min mann og jeg vært med i arbeidet i CP-foreningen i mange år.

Hva ga deg impulsen til å arbeide med funksjonshemmede, Ellen Boysen? Hvordan kom du i gang?

Den kan jeg takke Gunvor Nerby, førskolelærer på Rikshospitalets avdeling for CP-barn, for. “Våre barn skal også ha musikk!” sa hun til meg – det må ha vært omkring 1950 – da hun fikk vite at jeg hadde musikkbarnehage hjemme. Og slik

¹ Trykket i *Musikkterapi* nr.1, 1984.

ble det... Fra tiden i barnehagen på Rikshospitalet kunne jeg fortelle mye. Jeg husker for eksempel en liten gutt i et ståbord. Ansiktet hans var praktisk talt uten mimikk, han snakket ikke, man så aldri at han verken gråt eller smilte. Han var fullstendig hjelpeløs – *alt* måtte gjøres for ham. Vi hadde hatt timer sammen i tre-fire måneder da det skjedde. “Bjelle!” sa han mens vi delte ut instrumenter. “Det ville han *aldri* gjort uten musikk!” sa Gunvor Nerby senere til meg.

Du har jo arbeidet med barna på Berg Gård helt fra åpningen av instituttet i 1966?

Ja, både med de helt små og med store barn. Og her vil jeg skyte inn at jeg mener en musikkterapeut som arbeider med større barn også bør drive alminnelig musikkundervisning – for større musikalsk nytelse og forståelse. For øvrig ligger det jo en terapeutisk virkning i det å lære å mestre et instrument og musikalsk teori!

Så vidt jeg vet, har du vært på Nordoff og Robbins-kurs?

Ja, i 1969 deltok jeg – som eneste norske deltaker – i et kurs som Spastikerforeningen i Danmark avholdt. (Eller Boysen smiler.) Jeg kan ikke si hvordan det føltes å kunne få lov til å arbeide *bare* med musikk fra klokken 9 til 4 i hele fjorten dager! Rent faglig hadde dette kurset stor betydning for meg – ikke minst det at jeg fikk kjennskap til anvendbare noter og spesialinstrumenter.

Du har jo også erfaring med synshemmede barn?

En av elevene mine på Berg Gård var svaksynt og bodde på Hovseter. Bestyrerinnen der var med på noen av musikktimene mine og ble interessert. Og dermed var det gjort...

Hvordan var arbeidsforholdene dine i de tidligste årene? Instrumentariet, f.eks.?

Jeg hadde jo mine egne instrumenter fra musikkbarnehagen, som jeg brakte frem og tilbake. Rikshospitalet kjøpte inn noe, foreldrene var sterkt engasjert, instrumentariet vokste frem gradvis. Jeg husker forresten en gang jeg var så heldig å få en fin gong uhyre billig hos Carl M. Iversen... Og min mann har jo alltid hjulpet til, og vi har laget ting. Personalet? De har alltid vært forståelsesfulle og positivt innstilt til musikken.

Hvilke målsetninger har du lagt vekt på i arbeidet ditt?

For CP-barna er musikken først og fremst motivasjon til å gjøre øvelsene sine. De må jo trene og trene – i måned etter måned, år etter år. Det kan ofte være vanskelig å se noen fremgang, men når det først skjer noe, er det desto større “lønn” for musikkterapeuten! Hos noen barn ser man kanskje slett ingen

“fremgang”, men uansett hvor dårlige barna er, skal de være med i musikktimene.

De blinde og svaksynte er ofte redde for å bevege seg, så det gjelder også for dem å stimulere og motivere til “trim”. Jeg arbeider mye med å la elevene gjengi rytmer – det skaper konsentrasjon, og man er *sammen* om det som skjer. I det hele tatt utnytter jeg sterkt musikkens rytmiske element.

Alle timene ender med dans, som gir opplevelse av fellesskap og av musikken. Først og fremst får barna noe de kjenner og er *trygge* på – for eksempel *Mikkel Rev* eller *Bæ, bæ, lille lam* i valsetakt. Etter hvert danser de etter melodier de ikke kan...

Hva har betydd mest for deg? Er det noen opplevelser eller erfaringer du spesielt husker?

Jeg kunne holde på med å fortelle i timevis... Jeg er så heldig at jeg har kontakt med mange av mine gamle elever; for eksempel var jeg nylig i 50-årslag hos en av dem. Det aller fineste med musikken er kanskje at den bygger bro. Jeg kan den dag i dag si at det ikke er noe barn jeg har vært absolutt imot. Og så er det det at jeg *alltid* lærer noe nytt! En tid hadde jeg studenter fra Sagene lærerskole med i noen av timene på Berg Gård. Alle som kommer på besøk til meg må være *med*. De var engasjerte og ivrige, men da vi spurte om studentene kunne få dette godkjent som del av sin utdanning, svarte dessverre lærerskolen nei. Det var synd og *galt* – nå med all integreringen av funksjonshemmede i normalskolen.

Hva ville du gjort likedan – eller annerledes – om du skulle begynt i dag?

(Kort tenkepause.)

Jeg ville vel gjort stort sett det samme om igjen...

Ellen Boysen, du er jo en av pionérene i Norsk forening for musikkterapi. Hvilke råd og tips har du å gi oss nye?

Å bruke og utvikle sin oppfinnsomhet! Å bestrebe seg på å tilpasse seg miljøet der man arbeider, ikke være “den store terapeut” som vet alt mulig. *Jeg* visste jo for eksempel ingenting om blinde da jeg begynte på Hovseter...

Til slutt et “toppråd”: Lag en liten “klubb” – en 4-5 stykker sammen. Fortell og vis hverandre hva dere gjør med barna. Å *se* og *oppleve* hvordan en aktivitet er, er mye nyttigere enn å se en note i bladet! Jeg har jo allerede fortalt om oss fem som har holdt kontakten i en lang årrekke. Vi treffes jevnlig og holder hverandre “varme” med ideer, noter og erfaringer. Samlingsstedet er hjemme hos Sigrid, som har god plass. Bjørg kjører fra Fredrikstad, og Jorun plukker opp oss andre. En gang i året tilbringer vi en weekend hos Bjørg – fra fredag til søndag. Meningen er at vi skal snakke “fag” bare den første kvelden, men det blir gjerne til at vi fortsetter å prate om musikkterapi!

Takk, Ellen Boysen, for at du ville dele dine tanker og erfaringer med oss! Når jeg nå – noen dager senere – tenker tilbake på samtalen vår, er det én ting som trenger seg frem i bevisstheten: Nemlig den aura av energi og vitalitet du omgir deg med. At du gir elevene dine av denne energien i musikktime, er jeg ikke i tvil om, men du får nok sikkert også energi tilbake fra dem. “Og så er det det at jeg *alltid* lærer noe nytt!” sier du jo selv.

Du kan se tilbake på like mange yrkesaktive år som de fleste av oss nyere musikkterapeuter har levd. Måtte mange av oss kunne si som du etter flere decenniers arbeidsinnsats: “Jeg ville vel stort sett gjort det samme om igjen skulle jeg ha begynt i dag...”.